

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Novo ime, staro plačilo.

(Konec.)

Nasvet, ki ga vzprejme finančni odsek dež. zbora, gre na to, naj se naloži večji davek na zapuščine, katerih svota preseže 5000 goldinarjev. Doslej so bile zapuščine do 400 gld. proste davka za šolske vpokojnine, od 400 gld. pa je bilo tega davka 0.5% ali od vsacih 100 gld. 50 krajcarjev brez razločka. Ako je bila n. pr. zapuščina vredna 410 gld., bilo je od nje tega davka 2 gld. 5 kr., od 10.100 gld. pa 50 gld. 50 kr.

Poslej pa bode to drugače. Do 5000 gld. ostane, kakor doslej, 0.5% ali od vsacih 100 fl. 50 kr., od 5000 do 10.000 tirja pa se 0.6%, tedaj od vsacih 100 gld. 60 kr., od 10.000 do 20.000 gld. bode 0.7%, to je od vsacih 100 fl. 70 kr., od 20.000 do 30.000 gld. bode 0.8% ali 80 kr. od vsacih 100 gld., od 30.000 do 50.000 plača se 0.9%, tedaj od vsacih 100 gld. po 90 kr., od 50.000 gld. naprej pa se plača 1% to je 1 gld. od vsacih 100 gld.

Izgled nam naj razjasni! Če zneso vsa zapuščina 5000 gld. plača se šolsk. davka 0.5% torej 25 gld. 50 kr., bilo je tudi prej tako. Od 10.000 gld. bode poslej tega davka 0.6%, tedaj 60 gld. 60 kr., poprej pa 50 gld. 50 kr. Od 50.000 gld. zapuščine se plača poslej v šolsko vpokojnino 1%, tedaj 500 gld., prej pa samo 250 gld.

A to še ni ves davek. Ako prejde zapuščina v roke tacim, ki niso po postavi dediči, torej če ni žena ali če niso otroci, tedaj še se vzviša davek za 50%, to je: če bi sicer plačal 500 gld., plača sedaj 750 gld. Doslej je vrgel ta davek vsako leto poprek 71.748 gld., po novem pa se ga računani na 94.748 gld. Mi pravimo, da se ga računani, Bog večni pa zna, je-li ga tudi bode toliko, kajti vzvišanje davka zadéva bogatejše ljudi in le-ti vam že vedó, kako da se ogne človek tega davka.

Kakor smo rekli, finančni odsek dež. zbora

je ta nasvet vzprejel, kakor pravi, z odobrenjem in tudi v dež. zboru je načrt postavil, ki vrejuje ta davek, obveljal. Zastopnik vlade je sicer ugovarjal, toda liberalni poslanci niso marali za njegovo svarjenje in tako utegne iz načrta v resnici postati postava in z njo stopimo za korak bližje k vesoljnemu obuboževanju, to se pravi: Velicnih zapuščin bode čedalje manjše število.

Sicer pa bi še to naj bilo, da bi le svota, ki jo vrže za naprej novi davek, dosegel svoto, katere primanjkuje pri šolskih vpokojninah, toda še ne stori blizu polovice. V prihodnjih 10 letih bode primanjkljaja skup za 546.903 fl., ves novi davek pa vrže, če gre vse dobro, 230.000 gld., manjka še torej vse eno 316.000 fl. Za Boga, to ni malo za en, pri tem še ne najvišji predal dež. kase!

Zadosti tedaj vsekako ne bode tega davka, da zadela vrzel, ki nastaja v vpokojnini učiteljev. Finančni odsek dež. zbora pripozna to sam in sodi, da ne bode vsaj prihodnji dve leti primanjkljaja, če se novi davek na zapuščine vpelje. S tem je za čas on, pa tudi dež. zbor, to je njegova liberalna večina, zadovoljna. Prva sila je odvrnjena, pozneje pa ... more biti ne bode več treba tej gospódi, da si ubija glavo, odkod naj pride denarja v ta sitni predal dež. kase.

Dež. odbor je bil že sedaj na to mislil in je tudi izročil dež. zboru nasvet, ki je, kakor misli, v stanu za vselej odvrniti enako silo, kakor je sedaj pri tej „nesrečni“ vpokojnini. Ako namreč plača vsak otrok, kedar se zapiše v šolo in to vsako leto, po 40, 60, 80 kr. ali pa celo po 1 goldinar, tedaj bi to že nekaj bilo, kajti otrok, kar jih obiskuje pri nas šolo, je v celem 63.944. Kaj pa, da bi to bil lep denar, toda „grozdje je še prekislo“. Gospóda v finančnem odseku je izpoznala, da bi bilo to le drugo ime za staro plačilo, vpisnina za učnino, To pa se ve, da ne gre iz lepa v kup: prisilna šola pa učnina.

Učnina je bila že prejšnja leta sitna. da si drugih davkov za šolo ni bilo, vsaj izdatnih ne, sedaj pa, ko tirja dežela, okraj, srenja davka za šolo in to ne mal, v resnici skoraj ni prav, če se misli še na učnino. In vendar še pride tedaj do učnine. To ni vesela resnica in nas polni ona s tem večjo žalostjo, ker prihaja na vrh pri vpokojnini učiteljev, saj ne ugovarja zoper njo nihče, naj že sedi na strani konservativcev ali liberalcev.

Listovi slovenskim mladeničem.

III.

Blizu Celja meseca aprila 1888.

O čemer mislim danes govoriti, to ni več slabost, — to je že več ko grda, neomikana, neumna navada.

Nekdo, tam daleč na tujem, je gledal svinje, ko so odpadke pobirale in glej, ravno tam so najraje iskale, koder človek s svojo golo ali obuto nogo ni rad stopil, bojč se traja, ki bi ga še do nosa zbadlo. In glejte! Ta tujec je — fej! — dobil željo, te pametne, snažne živalice posnemati. Pobral je obgorel konec smodke in vrgel ga, ali v blato? Oj ne, med zobe.

Začelo se je tisto grdo čikanje, žvekanje. Pogledamo si jih, te blatne čikarje!

Stoji v družbi in se pogovarja z drugimi. Najedenkrat pa se spomni, da že četrto ure ni „grižljeja v ustih imel“; seže toraj v žep, če je kaj notri in če je prazen, prosi druge mladeniče ali može za čik. Vesel ga vtakne v znotranjo temo, kjer je stiskanje z zobmi.

Ubogi siromak ti! Glej ga, kako ga zob boli! K malu pa mu že lice oteče; napravi se mu znotranji tvor. Ne dolgo in odpre se ta ules.

Ako si, bralec, kaj lepega navajen, obrni se v stran, kajti tista tekoča gnojnica ni Bog vé, kako lepo videti, katera mu začne iznad brade izvirati.

Čikarji, če menite gnoj s tistim kompostom nadomestiti, lahko vam povem, da ga bote morali vsaj dvakrat, če ne trikrat, po nekod celo desetkrat več pripraviti, pa saj vem, da bi vam bilo vse mogoče. Tista tekočina, ki posebno otrokom iznad ust izvira, se vam studi, kaj ta, ki je desetkrat grja, pa ne? Oh, kam smo zašli! Sramotno se vam zdi, ako kdo betev sladkorja v usta vtakne; tisti odpadek je pa seveda tako neznansko lep.

Kar je pri tem najhujše, pa je to, da jih je vedno manj, ki bi ne čakali; saj se še med ženskami najdejo, katerim je tak založaj slajši, kakor kakega sladkača, bon-bona.

Pa kako lepo je gledati takega čikača! Glejte, kako ustnice stiska, na vsakej strani ustnic pa navzdol — lepo omita brada! Lica med čeljustmi

so lepo vpadena, suha, žilasta, pa kaj bi ne, saj potrebuje vse moči svojih lic, da izžveče in v slino prekuha suh založaj, ki se ne cedi vsakokrat „medu in mleka“.

Zdaj še pa nekaj resnih besed.

Ti mladenič, ki si se navadil čikanja! Povej kakih dobičkov imaš s tem? Praviš, da je čikalec močnejši, kakor kak drug.

Verjemi, da je to grda laž. Poslušaj!

Močan mož se preopije, postane divji, vse razbije in zmlati; čez nekaj časa pa se strezni, pa slaboten postane; še tresti se začne. Je-li mu vino res tako moč podelilo?

Nikakor ne; ampak v divjosti svojej se ni zavedel svoje slabosti, tedaj, ko bi ga kdo ubil, on bi se ne bil zmenil za tó.

Ravno tako pa je z žvekanjem. Ti ne čutiš toliko slabosti svojih kit, ker so žile s tobaknim strupom zavdane, omrle in odrevenele. Zatoraj ne čutiš, kako se napejš in trudiš in zato se ti zdi, da si močnejši. Čuj, zakaj pa si potem, kadar ti čikov izmanjka, tako slab, vzdelan, truden?

No, vidiš! Morebiti bi se pa rad odvadil žvekanja? Nekateri mislijo, da to ni mogoče. O, mogoče je, pa še tako težko ni, kakor si misliš. Prosim te, iz ljubezni do tebe, — ti pa se, iz ljubezni do sam sebe, odvadi. Trdno skleni: Nikdar več!

Ako poželiš še čika, zapoj ali zažvižgaj si, pa ne boš čutil potrebe žvekanja več.

Koliko bo ta list pomagal, znam; pa vest mi veleva svariti.

Ti pa deček mlad, ki ti še srce in okus nista pokvarjena, ne vzgleduj se pri takih in skleni nikdar tobaka pokusiti! Trdna volja vse premaga! Najbolji vspeh želi Tvoj prijatelj

Častilko.

Gospodarske stvari.

Žrebeta in njih paša.

Odkar se pečamo v večji meri s konjerejo, učimo se marsičesa in izpoznavamo, kaj da stori v njej dobro in kaj da je konjereji bolj na škodo, kakor h koristi. V prvi vrsti nam je tu izreči, da konju, dokler še raste, ne ljubi stanje v hlevu. On mora ven na prosto, na pašo. Ako se mu to zabranjuje, ne postane nikoli ne tako krepke, ne tako lepe vzrasti, kakor bi to lahko vsled svoje narave.

Treba bode torej sopet seči nazaj ter narajati pašnikov, toda taci, ki se jim reče po pravici, da so pašniki. C. kr. minister za poljedelstvo na Dunaji uvideva to potrebo ter daje vsako leto neko svoto denarja za to, da se napravi na pravih mestih nekaj pašnikov za žrebeta. S tem misli, da se pokaže konjerejcem očitno, kaka razlika da je pri žrebetih, ako